

Univerzita Karlova v Praze - Pedagogická fakulta
Katedra občanské výchovy a filosofie
M. D. Rettigové 4, 116 39 Praha 1

Posudek oponenta diplomové práce

Název práce: **Vznik a vývoj TOP 09 od roku 2009 do současnosti**

Autor/autorka: **Ivana Drahorádová**

Vedoucí práce: PhDr. Josef Straceny, CSc.

Oponent práce: Tomáš Samek, Ph.D.

Studijní obor: D-ZSV

Diplomová práce Ivany Drahorádové se zabývá různými aspekty fungování jedné politické strany od jejích počátků až do posledních voleb. Práce je přehledně strukturovaná: nejprve se zaměřuje na obecný výklad funkcí a typologie politických stran v demokratickém systému; zvláštní důraz přitom klade na popřevratové poměry v České republice a zdejší stranický systém. Poté se již soustředí konkrétně na TOP 09. Nejprve načrtne okolnosti vzniku strany, pak popisuje její strukturu a především vedení, zabývá se programatikou a velkou část textu věnuje volebním výsledkům, a to jak na úrovni voleb parlamentních, tak krajských a komunálních. Přehlednost a srozumitelnost práce patří k jejím přednostem.

Metodologicky se práce hlásí ke komparativnímu a deskriptivnímu přístupu. Po formální a jazykové stránce je slušná – až na občasné překlepy nebo vzácné chyby v interpunkci se v textu neobjevují závažnější chyby. Na několika místech by možná bylo lepší volit jiné slovo tak, aby věta byla srozumitelnější – např. na str. 10: „Podstatnou proměnnou je fakt...“ – zde by bylo vhodnější napsat třeba *To, čím se strana podstatně odlišuje, je fakt* – neboť nynější formulaci musí člověk číst dvakrát, aby pochopil, co tím autorka chtěla říci – a přitom by stačilo vyjádřit se prostěji. Ale navzdory tomuto opakovanému sklonu ke stylistické hyperkorektnosti je naprostá většina textu podána jasně.

Za nejzávažnější nedostatek práce považuji její nekritičnost. Diplomantka často přebírá většinově rozšířená klišé, která kolují v českém veřejném prostoru nebo která přebírá nekriticky z literatury, aniž by je dokázala nahlédnout z jiné perspektivy. Někdy je tato nekritičnost až do očí bijící – např. při popisu programového směřování TOP 09 autorka na pěti stranách (str. 42-47) pouze a jedině přibírá to, co o sobě strana sama napsala v programovém prohlášení *Proč nás volit* z r. 2018: zde je absence jakékoli kritiky až bolestná, neboť autorka jako by předpokládala, že vše, co o sobě hlásá nějaká politická strana, je čirá pravda. Na takto velkém rozsahu textu se autorka opírá o jediný zdroj – totiž právě o

stranický program. Budoucí učitel občanské výchovy by měl vyučovat žáky kritickému myšlení – ale v práci po něm téměř není stopy.

Např. formulace „40 let trvající totalitní režim“ (str. 20) je předmětem mnohaleté diskuse, která probíhá nejen v odborných kruzích, nýbrž i na stránkách novin a jinde v českém veřejném prostoru a která se vede o tom, zda je politologicky korektní celé období 1948 – 1989 označovat jako totalitu. Takových příkladů by bylo v práci více. Deskriptivní metoda, k níž se autorka hlásí, nemá nic společného s pasivním, myšlenkově nekritickým přebíráním většinově rozšířených názorů.

Na konci str. 20 a začátku str. 21 najdeme výčet vývojových fází českého stranického systému, přičemž poslední bod „Vyvažování sil v systému“ je zde datován do let 1996 – 2002. Tuto informaci autorka cituje z knihy od Fialy a kol., která byla publikována v r. 2000, a není mi tedy jasné, jak může něco tvrdit o r. 2002: to by vyžadovalo přinejmenším vysvětlení, jinak to budí dojem buď překlepu, nebo nekorektní práce s citací.

Ani úvodní terminologicky ostré rozlišení mezi politickou stranou, nátlakovou skupinou a hnutím není samozřejmé, vždyť právě česká politická realita, na niž se práce zaměřuje, skýtá řadu příkladů, které problematizují tyto úhledné pojmové škatulky.

Tím se dostávám k dalšímu dílčímu nedostatku práce: její většina se nese v (autorkou žel nereflektovaném) duchu metodologického nacionalismu: řada jevů, které se v politice u nás dějí, se z pohledu zavedených demokracií může jevit anomálně, autorka si toho však téměř vůbec nevšímá a svou práci píše, jako by jediné platné hledisko, jímž lze hodnotit stranu typu TOP 09, bylo to, které podávají české zdroje. Tato uzavřenost do českého vidění je překračována jen tam, kde se diplomantka obrací na zdroje, které pojednávají o politickém systému obecně.

Nepovažuji za šťastné dělit zdroje na „odbornou literaturu“ a „internetové zdroje“: tato dichotomie je logicky nekonzistentní, neboť řada odborné literatury je publikována v dnešní době také – a někdy dokonce výlučně – na internetu. Ostatně samotný autorčin bibliografický soupis je očividným dokladem nelogičnosti a zastaralosti takového členění: zásadní dílo Maurice Duvergera uvádí autorka ve svém soupisu dvakrát – poprvé jako „odbornou literaturu“ a podruhé jako „internetový zdroj“. Znamená to tedy, že vše ostatní, co najdeme v internetových zdrojích a ne již v odborné literatuře, není odborná literatura? To nemluvím o tom, že taková duplicita je v rozporu s elementárními principy bibliografického soupisu i s příslušnými národními a mezinárodními citačními normami.

Závěr:

Předložená diplomová práce je ve svém celku logicky uspořádaným, byť v detailech ne vždy logicky přesvědčivě podaným a domyšleným textem, který má dobrou jazykovou úroveň a až na výjimky se nevyznačuje závažnějšími formálními nedostatky. Je to práce kompilační, což by samo o sobě nevadilo, ale bohužel je značně nekritická při přebírání zavedených myšlenkových schémat i při práci s literaturou. Její původní přínos tkví převážně v přehledné sumarizaci různých veřejně dostupných zdrojů. Doporučuji ji k obhajobě.

Náměty k rozpravě:

1. Blondelova klasifikace, uvedená na str. 15 předložené diplomové práce, charakterizuje populistické strany jako takové, které kladou důraz na „stát jakožto prostředek dalšího rozvoje společnosti“. V čem je tato charakteristika problematická?
2. Jak byste o programatice TOP 09 hovořila při diskuzi ve školní třídě, která by se stočila k tomuto tématu? V diplomové práci se v pasáži o programatice TOP 09 opíráte téměř výlučně o její vlastní programové prohlášení – jak byste přistoupila k debatě se svými studenty tak, aby vás právem nenařkli z propagace politické strany? Uved'te to prosím na příkladu jednoho zcela konkrétního programového bodu TOP 09 (dle vlastní volby): jak ho podat tak, aby se ukázaly jeho silné i slabé stránky, tj. aby bylo takové podání (v něčem) přijatelné pro studenty orientované pravicově a (v něčem jiném) pro studenty orientované levicově?

V Praze dne 29. 12. 2018

Tomáš Samek